

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสัมพันธ์(Correlational Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกระดับ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรระดับนักเรียน และตัวแปรระดับห้องเรียน ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรระดับห้องเรียนและตัวแปรระดับนักเรียนเป็นตัวทำนาย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคทุกระดับ (Multilevel Analysis) ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM: Hierarchical Linear Models) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,056 คนด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multistage random sampling)และครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งตาม โครงสร้างของตัวแปรสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model) ออกเป็น 2 ระดับ ตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วย การคิดเชิงระบบ เจตคติต่อการเรียน การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง นิสัยในการเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ตัวแปรระดับห้องเรียนประกอบด้วยจำนวนนักเรียน สื่อการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดการคิดเชิงระบบ ค่าความยากมีค่าตั้งแต่ 0.63 ถึง 0.65 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.42 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.878 แบบวัดเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.816 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนิสัยในการเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.923 แบบสอบถามครูผู้สอน จำนวนนักเรียนในห้องเรียน สื่อการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในห้องเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.968

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติพื้นฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้ โปรแกรม HLM. version 4.04

ในการวิเคราะห์พหุระดับ (Multilevel Analysis) ด้วยเทคนิคโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นซึ่งมีรูปแบบการวิเคราะห์เป็น 2 ระดับ คือ

1. การวิเคราะห์ระดับนักเรียน (Micro-Level Analysis หรือ Within School Analysis) วิเคราะห์ 2 ขั้นตอน คือขั้นตอนแรกเป็นการวิเคราะห์ขั้นโมเดลศูนย์ (Null Model) ในการวิเคราะห์โมเดลนี้ ใช้ตัวแปรตามเพียงอย่างเดียว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยไม่ใช้ตัวแปรอิสระระดับอื่น ๆ ขั้นตอนนี้เพื่อให้เห็นค่าการกระจายของตัวแปรตามว่ามีความแปรปรวนมากพอที่จะวิเคราะห์พหุระดับหรือไม่ และขั้นตอนที่สองเป็นการวิเคราะห์โมเดลแบบง่าย (Simple Model) โดยนำตัวแปรระดับนักเรียนเข้ามาวิเคราะห์ร่วม เพื่อดูผลของตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าตัวแปรเหล่านั้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มากน้อยเพียงใด

2. การวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Macro-Level Analysis หรือ Between Unit Analysis) เป็น การวิเคราะห์พหุระดับโดยวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านห้องเรียน ซึ่งจะวิเคราะห์ขั้นโมเดลตามสมมติฐาน (Hypothetical Model) คือ การนำตัวแปรระดับนักเรียนที่ผ่านการวิเคราะห์พิจารณาเหมาะสมแล้วจากการวิเคราะห์ระดับนักเรียน และนำตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนเข้ามาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาตัวแปรระดับนักเรียนและตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ในการ ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ตัวแปรระดับห้องเรียนและตัวแปรระดับนักเรียนเป็นตัวทำนายสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้เทคนิคพหุระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ คือ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยที่ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 53.99

2. ตัวแปรระดับห้องเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ แสดงว่าจำนวนนักเรียน สื่อการเรียนรู้อื่นๆ

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตัวแปรระดับห้องเรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 64.549

3. ตัวแปรระดับห้องเรียนไม่มีความสัมพันธ์ต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Slope) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์พหุระดับ

4. สมการพยากรณ์ตัวแปรที่ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยการวิเคราะห์พหุระดับ

4.1 สมการพยากรณ์ระดับนักเรียน

4.1.1 การวิเคราะห์ขั้นโมเดลศูนย์ (Null Model) ในการวิเคราะห์ขั้นแรกที่สุดเพื่อให้เห็นภาพรวมของตัวแปรตามคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละห้อง โดยไม่มีตัวแปรอิสระใดๆ เข้าร่วมพิจารณา และเพื่อตรวจสอบตัวแปรตามมีความแปรปรวนภายในหน่วยหรือระหว่างหน่วยเพียงพอที่จะวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่ส่งผลขั้นต่อไปหรือไม่ จากการวิเคราะห์พหุระดับได้รูปแบบสมการขั้นโมเดลศูนย์ (Null Model) ดังนี้

การวิเคราะห์ภายในห้องเรียน (Within – unit Model)

$$ACH_{ij} = 2.261 + e_{ij}$$

การวิเคราะห์ระหว่างห้องเรียน (Between – unit Model)

$$b_{0i} = 2.261 + U_{0i}$$

4.1.2 สมการพยากรณ์ระดับนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ด้วยการนำตัวแปรอิสระระดับนักเรียน (Micro Level) เข้ามาวิเคราะห์ทีละตัว เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือไม่ ตลอดจนเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระระดับนักเรียนเมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วทำให้เกิดความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์หาผลของตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนต่อไปหรือไม่ จากการวิเคราะห์พหุระดับได้รูปแบบสมการขั้นโมเดลแบบง่าย (Simple Model) ดังนี้

การวิเคราะห์ภายในห้องเรียน (Within – unit Model)

$$ACH_{ij} = 2.258 + 0.140 ATS_{ij} + 0.347 MOT_{ij} + 0.472 SUP_{ij}$$

การวิเคราะห์ระหว่างห้องเรียน (Between – unit Model)

$$b_{0i} = 2.258 + U_{0i}$$

$$b_{ATS} = 0.140 + U_{ATT}$$

$$b_{MOT} = 0.347 + U_{MOT}$$

$$b_{SUP} = 0.472 + U_{SUP}$$

4.2 สมการพยากรณ์ระดับห้องเรียน เป็นการวิเคราะห์ขั้นโมเดลตามสมมติฐาน (Hypothetical Model) โดยนำตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ผ่านการวิเคราะห์และพิจารณาแล้วว่าเหมาะสม จากการวิเคราะห์ระดับนักเรียนได้แก่ ค่าคงที่ (Intercept) หรือค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Slope) ของเจตคติต่อการเรียน (ATS) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (SUP) ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน คือ จำนวนนักเรียน (SIZ) สื่อการเรียนรู้ (MED) สภาพแวดล้อมในห้องเรียน (EVN) จากการวิเคราะห์พหุระดับได้รูปแบบสมการดังนี้

การวิเคราะห์ภายในห้องเรียน (Within-Unit Model)

$$ACH_{ij} = 2.258 + 0.140 (ATS)_{ij} + 0.347 (MOT)_{ij} + 0.472 (SUP)_{ij}$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพหุระดับ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรระดับนักเรียน และตัวแปรระดับห้องเรียน ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์พหุระดับ พบประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้เทคนิคพหุระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ คือ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

1.1 เจตคติต่อการเรียน ผลการวิจัย พบว่าเจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากเจตคติเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน การจัดกิจกรรมเนื้อหา วิธีการสอนและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ ดังนั้นนักเรียนที่มีเจตคติต่อการเรียนสูง มีความเอาใจใส่ สนใจศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ มีความอยากรู้อยากเห็น มุ่งมั่น และพร้อมที่จะยอมรับความรู้หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนรู้สึกดีต่อการเรียน ก็จะทำให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีและนานกว่ามากกว่านักเรียนที่มีทักษะ ความตั้งใจ ความขำนาญน้อย และจะ

ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ทศณรงค์ จารุเมธีชน (2548 : 233) , ธนบดี สีขาวอ่อน (2549 : 117) , นัยนา จันตะเสน (2547 : 112) และ อัญญา พรหมมาท้าว (2553 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า เจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้นจะทำให้นักเรียนที่มีความปรารถนาที่จะทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วง มีความทะเยอทะยาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนมีความอดทน มีความพยายาม มีความตั้งใจในการเรียน และเมื่อนักเรียนมีแรงจูงใจสูงก็จะส่งผลโดยตรงต่อการเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ วัชรวิ จริญญาผล (2550 : 126), รณชิต พฤษกรรม (2547 : 87) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของ วุฒิไกร เทียงดี (2549 : 99) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3 การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง แสดงให้เห็นว่าการที่ครอบครัวให้การส่งเสริมด้านการเรียนนั้นมีแนวโน้มว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงตามไปด้วย เพราะครอบครัวสนับสนุน การเตรียมอุปกรณ์การเรียน หนังสือ ของเล่น สื่อ วัสดุอย่างครบครันทำให้นักเรียนสามารถเลือกใช้อุปกรณ์เหล่านั้นเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่านักเรียนที่ขาดแคลน ซึ่งจากการศึกษาของรัชณี เปาะศิริ (2551 : 105) , ศันธณีย์ โคตรวงศ์ (2549 : 118) ที่พบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ทศณรงค์ จารุเมธีชน (2548 : 234) , จันทรชลิ มาพุทธ (2545 : บทคัดย่อ) , ศันธณีย์ โคตรวงศ์ (2549 : 118) ที่พบว่า การส่งเสริมทางด้านการเรียนจากครอบครัวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริสุดา เจริญขวา (2553 : 61) ที่พบว่า การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองสามารถอธิบายความแตกต่างของกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และประณิต หงส์หา (2548 : 169) ที่พบว่า ตัวแปรความสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่การให้การสนับสนุนทางการเรียนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ จำนวนนักเรียน สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ในในห้องเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สนับสนุนเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ทำให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้านที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนของครู การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของโรงเรียน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการการปฏิรูปการศึกษาทำให้การจัดสรรงบประมาณและกำลังคน โดยรัฐบาลได้ส่งเสริมให้มีการศึกษาฟรีหรือไม่เก็บค่าเล่าเรียนเพื่อเพิ่มทุนประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนด้วยรูปแบบวิธีการ สื่ออุปกรณ์ และบุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556 :93) จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนของครู การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในแต่ละโรงเรียนส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันไม่มากนักซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ตัวแปรระดับโรงเรียนที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ จำนวนนักเรียน สื่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพรรณ สีละมนตรี (2546 : 109) ที่พบว่า จำนวนนักเรียนในห้องเรียน ภาระการสอน ประสบการณ์การสอนของครู บรรยากาศในห้องเรียนไม่มีผลต่อค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และรัชณี เปาะศิริ (2551 : 109) ที่พบว่าตัวแปรระดับห้องเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

โดยสรุป การส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่ผู้เรียนสามารถทำได้โดยการส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และได้รับการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เพื่อเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและจะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่า ตัวแปรระดับนักเรียน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ต่างมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น เพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ครูผู้สอนสามารถช่วยเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ โดยการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นในการจัดการเรียนควรคำนึงถึงความหลากหลาย และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล

1.2 ผู้ปกครองนักเรียนคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ดังนั้นผู้ปกครองควรให้การสนับสนุนทางการเรียนของนักเรียนอย่างจริงจัง เอาใจใส่และติดตามการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ ส่งเสริมสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเรียน ให้นักเรียนได้รับความรู้ข่าวสารทางการเรียนจากสื่อต่างๆ และควรมีส่วนในการเสริมสร้างเจตคติต่อการเรียนที่ดีแก่นักเรียน จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล 2 ระดับ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วโครงสร้างของข้อมูลทางการศึกษามีหลายระดับ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำเอาตัวแปรในระดับที่สูงขึ้นเข้ามาร่วมในการวิเคราะห์ด้วย เช่น ตัวแปรที่อยู่ในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เกี่ยวกับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ความคาดหวังในการศึกษาต่อ ความสามารถในการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ขนาดของโรงเรียน ประสิทธิภาพของผู้บริหาร ความสำเร็จทางวิชาการของโรงเรียน การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน